

Esra ASLAN

Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İdare Hukuku Anabilim Dalı

**İDARİ YARGILAMA
HUKUKUNDA BİR MÜESSESE
OLARAK ISLAH**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM İSLAH VE YAKIN KAVRAMLAR

I. Islah Kavramı	3
A. Yargılama Hukukumuz Bakımından Islah Kavramına Bakış	3
1. Islahın Tanımı.....	5
a. Islahın Tanımında Yer Verilen Unsurlar.....	7
(1) Davanın Genişletilmesi veya Değiştirilmesi Yasağının İstinası Olması Unsuru	7
(2) Islahın Karşı Tarafın İznine Bağlı Olmaması Unsuru.....	8
(3) Islahın Hâkimin Onayına Bağlı Olmaması Unsuru	8
(4) Islahın Bir Taraf Usul İşlemi Olması Unsuru	9
(5) Islahın Değişiklik, Yenilik Yahut Düzeltme Olması Unsuru	10
(6) Islahın Hukuki Bir İmkân Olması Unsuru	11
b. Islahın Tanımında Yer Almayan Unsurlar	11
(1) Islahın Bir Defaya Mahsus Olması.....	11

(2) Gerekli Giderin Verilmesi	12
2. Islahın Amacı	12
3. Islahın Hukuki Niteliği.....	13
B. Medeni Usul Hukukunda Islah Müessesesi.....	16
1. Islahın Konusu Olabilecek İşlemler	17
2. Islahın Çeşitleri.....	18
a. Tamamen Islah.....	18
b. Kısmen Islah	20
C. Ceza Muhakemesi Hukukunda Islah Müessesesi.....	21
D. İdari Yargılama Hukukunda Islah Müessesesi	23
II. Islaha Yakın Kavramlar.....	24
A. Medeni Usul Hukukunda Islaha Yakın Kavramlar	25
1. Maddi Hataların Düzeltilmesi	25
2. Hâkimin Davayı Aydınlatma Yükümlülüğü.....	28
3. Eski Hale Getirme.....	29
4. Açıklama.....	31
B. İdari Yargılama Hukukunda Islaha Yakın Kavramlar	31
1. Açıklama (İYUK m. 29)	32
2. Yanlışlıkların Düzeltmesi (İYUK m. 30).....	33
C. Ceza Muhakemesi Hukukunda Islaha Yakın Kavramlar.....	35
1. Tevsii Tahkikat.....	35
2. Ek İddianame.....	36
3. Ek Savunma (Talep Üzerine veya Re'sen)	37
4. Eski Hale Getirme.....	38
III. Islah Müessesesiyle İlgili Yargılama İlkeleri	39
A. Usul Ekonomisi İlkesi.....	39
B. Taraf İradesinin Belirleyiciliği İlkesi	42
C. Taraflarca Getirilme İlkesi.....	44
D. Taleple Bağlılık İlkesi	46
E. Re'sen Araştırma İlkesi	50

F. Teksif İlkesi.....	57
IV. İlkelerin Sonucu Bir Yasak: Davanın Genişletilmesi veya Değiştirilmesi Yasağı.....	59
A. Davanın Genişletilmesi veya Değiştirilmesi Yasağına Tâbi Olan Durumlar	63
1. Dava Sebebinin (Vakıaların) Genişletilmesi veya Değiştirilmesi.....	63
2. Talep Sonucunun Genişletilmesi veya Değiştirilmesi	65
B. Davanın Genişletilmesi veya Değiştirilmesi Yasağının İstisnaları.....	67
1. Islah.....	67
2. Karşı Tarafın Açık Rızası.....	67

İKİNCİ BÖLÜM

İSLAH MÜESSESESİNİN İDARİ YARGILAMA HUKUKUNDAKİ GÖRÜNÜMÜ

I. Islah Müessesesinin Bulunmadığı Dönemde Var Olan Sorunlar ve Çözüm Yöntemleri.....	69
A. Islah Müessesesi Gelmeden Önce Mevcut Olan Başlıca Sorunlar	69
1. Tam Yargı Davalarında Uyuşmazlık Konusu Miktarın Dilekçede Belirtilmesi Zorunluluğu.....	70
2. Tam Yargı Davalarında Nispi Harç Ödenmesi.....	72
3. Aleyhe Vekalet Ücreti Ödenmesi.....	73
4. Enflasyonun Etkisi/ Yabancı Para veya Altın Karşılığı Türk Lirası Üzerinden Dava Açılmaması Sorunu	77
5. Fazlaya İlişkin Hakların Saklı Tutulması İmkânının İdari Yargıda Bulunmaması	83
B. Islah Müessesesinin Bulunmadığı Dönemde Alternatif Çözüm Yöntemleri.....	86

1. İdari Yargı Yerlerinin İçtihatları ile Miktar Belirtmeden Dava Açabilme İmkânı.....	86
2. Uyuşmazlık Miktarının Hukuki Yollarla Belirlenmesi.....	90
a. İYUK m. 12 Uyarınca İptal Davasının Sonuçlanmasının Ardından Tam Yargı Davası Açabilme İmkânı	90
b. İYUK m. 13 Uyarınca İdareye Başvuruda Bulunma Yöntemi.....	91
c. Tam Yargı Davalarında Gerçek Zararın Tespiti İçin Önce Adli Yargıda Dava Açma Yöntemi	91
3. İYUK m. 31 ve Mülga AYİM Kanunu m. 56 Kapsamında Islahın Uygulanması	92
4. Anayasa m. 90 Kapsamında AİHM İçtihadının Uygulanması.....	96
II. Islah Müessesesinin Türk İdari Yargılama Hukukuna Giriş Süreci .	97
A. İdari Yargılama Hukukunda Islah Müessesesinin Kanuni Düzenleme Olarak Bulunmadığı Dönemde Yargının Bakışı.....	97
1. Danıştay'ın Bakışı.....	97
2. Mülga Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin Bakışı	101
3. Anayasa Mahkemesinin Bakışı.....	104
B. Okçu-Türkiye Davasının Etkileri ve 6459 Sayılı Kanunun Getirdikleri	110
1. Okçu-Türkiye Davası.....	110
2. Okçu-Türkiye Davasının Etkileri	113
3. 6459 Sayılı Kanun Düzenlemesi ve İdari Yargılama Hukukuna Yansımaları	120
III. İdari Yargılama Hukukunda Islah Müessesesinin Bugünkü Görünümü.....	123
A. İdari Yargılama Hukukunda Davanın Genişletilmesi veya Değiştirilmesi Yasağı.....	124
B. İdari Yargılama Hukukunda Islah Müessesesinin Kapsamı	131
C. Islahın Yapılma Yöntemi ve Islahın Şartları	135

1. Islahın Yapılma Yöntemi	135
2. Islahın Şartları.....	139
a. Islaha Uygun Bir Dava Olması Şartı.....	142
b. Taraflarca İstenmesi Şartı	142
c. Bir Defaya Mahsus Başvurulabilmesi Şartı.....	143
d. Zaman Şartı	146
e. Islah Edenin Gerekli Giderleri Ödemesi Şartı.....	147

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İDARİ YARGILAMA HUKUKUNDA ISLAH MÜESSESİYLE BAĞLANTILI OLARAK ORTAYA ÇIKAN VE İLERİDE ÇIKMASI MUHTEMEL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

I. Tam Yargı Davaları Açısından Islah Müessesesinin Problematik Olan/Olması Muhtemel Meseleleri	149
A. Tam Yargı Davalarında Dava Konusu Miktarın Islahı.....	150
1. Tazminat Miktarının Islahı	150
a. Maddi Tazminat Miktarının Islahı.....	150
b. Manevi Tazminat Miktarının Islahı	151
c. Maddi ve Manevi Tazminatın Birlikte İstendiği Davada Her İkisinin Birlikte Islahı	156
2. Tam Yargı Davalarında Tazminat Dışındaki Talepler Bakımından Islah Müessesesi	156
a. Tazminat Talebi Dışında Miktar Artırımına İlişkin Tam Yargı Davalarında Islah Müessesesi.....	156
b. Tam Yargı Davasında Islah Müessesesi Yoluyla Faiz ve Diğer Fer'i Hakların Talep Edilebilip Edilemeyeceği Sorunsalı	157
B. Adli Yargıdan Sonra İdari Yargıda Dava Açılması Halinde İdari Yargının Adli Yargıdaki Taleple Bağlı Olup Olmayacağı Sorunsalı	163

C. Dilekçe Ret Kararı Üzerine Açılan Davada Reddedilen Dilekçedeki Taleplerle Bağlı Kalınıp Kalınmayacağı Sorunsalı	165
D. Derdest Davalar Bakımından İslah Müessesinin Uygulanmasından Kaynaklanan Sorunlar	166
E. Bozmadan Sonra İslah Yapılıp Yapılamayacağı Sorunsalı	168
II. İptal Davalarında İslah Mümkün Müdür?	171
A. İptal Davasına İslah ile Tam Yargı Davası İşlevi Kazandırılabilir mi?	177
B. Tam Yargı Davasına İslah ile İptal Davası İşlevi Kazandırılabilir mi?	178
C. İdari Yargıdaki Dava Türleri Arasında İslah Müessesesi Yoluyla Geçiş Yapılabilir mi?	179
III. İdari Yargıda İslah Müessesesiyle İlgili Çeşitli İhtimaller Hakkında Görüşler	180
A. İdari Yargıda Tamamen İslah İhtimali	180
B. İdari Yargıda Davalının İslah Yapabilirliği	182
C. Deliller Bakımından İslah Müessesesi	183
D. Taraf Değişikliği Bakımından İslah Müessesesi	185
E. Davadaki Üçüncü Kişilerin İslah Yapabilirliği Sorunu	188
F. Bağlantılı Davalar Bakımından İslah	189
G. Talebin Azaltılması Bakımından İslah	189
H. İslah Müessesesinin Görevli ve Yetkili Mahkemeye Etkisi	191
1. İptal Davalarında Görevli ve Yetkili Mahkemeye Etkisi	191
2. Tam Yargı Davalarında Miktarın Artırılması Sonucunda Uyuşmazlığın İstinaf ve/veya Temyiz Kanun Yoluna Tabi Olması Sorunu	192
3. Tam Yargı Davalarında Miktarın Artırılması Sonucunda Uyuşmazlığın Tek Hâkimli Davadan Heyet Halinde Çözülmesi Gereken Bir Davaya Dönüşmesi Sorunu	193
I. Kanun Yolunda İslah Müessesesi Bakımından Ortaya Çıkmış/Çıkabilecek Sorunlar	193

1. İstinaf Aşamasında Islah Müessesesi.....	195
2. Temyiz Aşamasında Islah Müessesesi.....	196
SONUÇ.....	201
KAYNAKÇA.....	207
ELEKTRONİK KAYNAKLAR.....	217